

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 254/2019

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Α΄ ΤΜΗΜΑ)

Συνεδρίαση της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2019

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Στυλιανή Χαριτάκη, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γεώργιος Ανδρέου, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Αγγελική Καστανά, Βασίλειος Καραγεώργος, Κωνσταντίνος Ζαμπάρας, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αγγελική Καστανά, Νομική Σύμβουλος του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος : Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 129226 ΕΞ2019/15-11-2019 του Υπουργείου Οικονομικών, Αυτοτελούς Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού και Οργάνωσης, Τμήματος Ε΄ Οργάνωσης και Ποιότητας.

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται αν ο Υπουργός Οικονομικών, ως αρμόδιος για τη συγκρότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής της Ελλάδος (Ο.Κ.Ε), έχει τη δυνατότητα να εξετάσει, εκτός από το ζήτημα εάν η πρόταση μελών για τη συμμετοχή τους στην Ο.Κ.Ε. προέρχεται από τον εκάστοτε αρμόδιο Φορέα, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 3 του ν. 2232/1994, και την εν

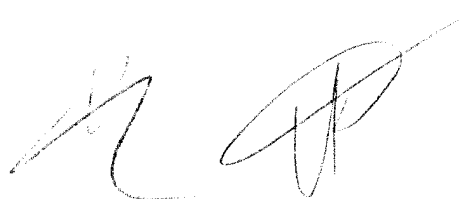
γένει νομιμότητα της πρότασης. Σε καταφατική δε περίπτωση, αν η προσωρινή Διοίκηση της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.), η οποία διορίστηκε με την με αριθμό 2358/2019 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, είχε εξουσία, ενόψει της εξουσιοδότησης που της έχει παρασχεθεί με την παραπάνω δικαστική απόφαση, να προβεί στην πρόταση μελών προς τον Υπουργό Οικονομικών, κατά τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 4 και 8 του άρθρου 3 του ν. 2232/1994.

Στο παραπάνω ερώτημα το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής :

Ιστορικό

Στο έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με την με αριθμό 2/54922/0004/7-9-2015 απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (ΥΟΔΔ 659) συγκροτήθηκε η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε), η θητεία της οποίας έληξε στις 14-9-2019.
2. Εν όψει της εκ νέου συγκρότησης της Ο.Κ.Ε., η Γ.Σ.Ε.Ε., με τα με αριθμ. πρωτ. 621/1/11-9-2019 και 621/2/16-9-2019 έγγραφα της, υπογραφόμενα από τον Πρόεδρο και Γενικό Γραμματέα της διοίκησης, η θητεία της οποίας είχε λήξει, πρότεινε (μετά από αίτημα της Ο.Κ.Ε που εστάλη στη Γ.Σ.Ε.Ε στις 7-5-2019), τακτικά και αναπληρωματικά μέλη για την εκπροσώπησή της.
3. Με την με αριθμό 2358/2019 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, κατόπιν αίτησης δευτεροβάθμιων συνδικαλιστικών οργανώσεων, μελών της Γ.Σ.Ε.Ε, τριτοβάθμιας συνδικαλιστικής οργάνωσης, διορίστηκε η προσωρινή Διοίκησή της τελευταίας (Γ.Σ.Ε.Ε), λόγω λήξης, στις 11-4-2019, της τριετούς θητείας της Διοίκησής της και δόθηκε εξουσιοδότηση σ' αυτή, μετά τη συγκρότησή της σε σώμα: α) να συγκαλέσει εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της απόφασης (ήτοι από 14-10-2019) έκτακτη Γενική Συνέλευση των μελών της Γ.Σ.Ε.Ε. προκειμένου να διενεργηθούν αρχαιρεσίες για την ανάδειξη τακτικής αιρετής διοίκησής της και β) να διεκπεραιώσει, μέχρι την εκλογή της τακτικής αιρετής διοίκησης, εντός του ανωτέρω αναφερόμενου χρονικού διαστήματος, τις επείγουσες και ανεπίδεκτες αναβολής υποθέσεις της.

4. Μετά την έκδοση της παραπάνω δικαστικής απόφασης η προσωρινή Διοίκηση της Γ.Σ.Ε.Ε, μετά τη συγκρότησή της σε σώμα και την εκλογή της Εκτελεστικής Επιτροπής (σχετικό το από 29-10-2019 απόσπασμα πρακτικών συνεδρίασης Ολομέλειας Διοίκησης της Γ.Σ.Ε.Ε στις 22-10-2019) με το με αριθμό 729/29-10-2019 έγγραφό της, επιβεβαίωσε τον ορισμό – πρόταση των εκπροσώπων της για τη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε., όπως η πρόταση διαλαμβάνεται στα από μηνός Σεπτεμβρίου 2019 έγγραφά της.

5. Εν όψει του διδόμενου πραγματικού και ειδικότερα, της συγκεκριμένης εξουσιοδότησης που χορηγήθηκε στην προσωρινή διοίκηση της ΓΣΕΕ με τη δικαστική απόφαση, η Υπηρεσία υπέβαλε το εξεταζόμενο ερώτημα.

Νομοθετικό πλαίσιο

6. Στο άρθρο 82 του Συντάγματος 1975/1986/2001 ορίζεται:

<< Άρθρο 82

1. *Η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της Χώρας, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων.*

2. *Ο Πρωθυπουργός εξασφαλίζει την ενότητα της Κυβέρνησης και κατευθύνει τις ενέργειες της, καθώς και των δημόσιων γενικά υπηρεσιών για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής μέσα στο πλαίσιο των νόμων.*

3. *Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, αποστολή της οποίας είναι η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της Χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, καθώς και η διατύπωση γνώμης επί των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που παραπέμπονται σε αυτήν.»*

7. Στα άρθρα 1,2,3 και 4 του ν. 2232/1194 «Σύσταση Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και άλλες διατάξεις» (Α΄140), όπως ισχύει, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1

1. *Συνιστάται Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.), η οποία αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με επωνυμία Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) και έδρα την Αθήνα.*

2. *Έργο της Ο.Κ.Ε. είναι η διατύπωση αιτιολογημένης γνώμης σε θέματα ιδιαίτερης σπουδαιότητας που σχετίζονται με τις εργασιακές σχέσεις, την κοινωνική ασφάλιση, τα φορολογικά μέτρα, καθώς και με τη γενικότερη*

κοινωνικοοικονομική πολιτική, ιδίως σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, επενδύσεων, εξαγωγών, προστασίας καταναλωτή και ανταγωνισμού. Στην έννοια των θεμάτων αυτών δεν περιλαμβάνεται ο Προϋπολογισμός.

Στα παραπάνω θέματα η έκφραση γνώμης της Ο.Κ.Ε. είναι υποχρεωτική πριν από την ψήφιση αντίστοιχων τυπικών νόμων.

3. Με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου, μετά από γνώμη της Ο.Κ.Ε., είναι δυνατόν να καθορισθούν και άλλα θέματα για τα οποία είναι υποχρεωτική η γνώμη της Ο.Κ.Ε.

4. Η Ο.Κ.Ε. μπορεί με δική της πρωτοβουλία να εκφράζει γνώμη και για άλλα γενικότερα θέματα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής. Επίσης, μπορεί να εκφέρει γνώμη και για κάθε άλλο θέμα που, λόγω της σοβαρότητάς του, θα το ζητήσει ο αρμόδιος υπουργός.

Διαδικασία άσκησης αρμοδιοτήτων

Άρθρο 2

1. Η γνώμη της Ο.Κ.Ε. ζητείται από το αρμόδιο κάθε φορά κυβερνητικό όργανο στο οποίο και διαβιβάζεται.

2. Η Ο.Κ.Ε. διατυπώνει τη γνώμη της μέσα σε προθεσμία, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριάντα (30) ημερών και μεγαλύτερη των σαράντα πέντε (45) ημερών από τη γνωστοποίηση σε αυτή του θέματος. Μετά την πάροδο της προθεσμίας των σαράντα πέντε (45) ημερών η έλλειψη σχετικής γνώμης δεν εμποδίζει τη λήψη σχετικής απόφασης. Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις η παραπάνω προθεσμία των σαράντα πέντε (45) ημερών μπορεί να συντημηθεί στις δεκαπέντε (15) ημέρες.

3. Η γνώμη περιέχει ανάλυση του τιθέμενου θέματος, τις εκτιμήσεις και τις προτάσεις της Επιτροπής.

4. Η Ο.Κ.Ε. για την τεκμηρίωση της γνώμης της μπορεί να συνιστά ομάδες έρευνας από ειδικούς ή να χρησιμοποιεί εμπειρογνώμονες, καθώς και να συνεργάζεται απευθείας με τα αρμόδια υπουργεία ή τις επί μέρους υπηρεσίες τους, με τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, με δημόσιες επιχειρήσεις και δημόσιους οργανισμούς κοινής ωφελείας. Οι παραπάνω υπηρεσίες και φορείς υποχρεούνται να παρέχουν κάθε διαθέσιμη πληροφορία και κάθε στοιχείο που ζητείται για την τεκμηρίωση, εφόσον δεν θίγονται θέματα επιχειρηματικού απορρήτου.

5. Εκπρόσωποι των παραπάνω φορέων, εφόσον καλούνται να αναπτύξουν προφορικώς τη γνώμη τους στις συνεδριάσεις της ολομέλειας ή της εκτελεστικής επιτροπής, υποχρεούνται να προσέλθουν σε αυτές.

6. Για την ολοκλήρωση των ερευνών και την τεκμηρίωση των προτάσεων της, η Ο.Κ.Ε. μπορεί να συνάπτει συμβάσεις με οποιονδήποτε τρίτο.

Συγκρότηση

Άρθρο 3¹

1. Η Ο. Κ. Ε. αποτελείται από τον Πρόεδρο και άλλα εξήντα δύο μέλη τα οποία συνθέτουν τρεις ομάδες με ίσο αριθμό μελών.

2. Από αυτές η πρώτη ομάδα εκπροσωπεί τους εργοδότες, η δεύτερη τους εργαζομένους και η τρίτη λοιπές κατηγορίες.

3. Τα μέλη της πρώτης ομάδας ορίζονται: α) ανά τέσσερα από το Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (Σ.Ε.Β.), τη Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών, Εμπόρων Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), την Ένωση Εμπορικών Συλλόγων Ελλάδος (Ε.Ε.Σ.Ε.), το Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (Σ.Ε.Τ.Ε.) και β) ανά ένα από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, την Ένωση Ελλήνων Εφοπλιστών, το Σύνδεσμο Ανωνύμων Τεχνικών Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Σ.Α.Τ.Ε.), την Ομοσπονδία Κατασκευαστών-Οικοδομικών Επιχειρήσεων Ελλάδος (ΟΜ.Κ.Ο'Ε'Ε.).

4. Στη δεύτερη ομάδα δεκατέσσερα μέλη ορίζονται από τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (Γ.Σ.Ε.Ε.) και έξι από την Ανώτατη Διοίκηση Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (Α.ΔΕ.Δ.Υ.) επιλεγόμενα κατά το δυνατόν από διαφορετικούς κλάδους.

5. Στην τρίτη ομάδα τα μέλη ορίζονται: α) τέσσερα από την Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.ΣΕ.ΓΕ.Σ.) και δύο από τη Γενική Συνομοσπονδία Αγροτικών Συλλόγων Ελλάδος (ΓΕ.ΣΑ.ΣΕ.), β) ένα μέλος που ασκεί ελευθέρια επάγγελμα από τη Συντονιστική Επιτροπή Δικηγόρων, τον Πανελλήνιο Ιατρικό Σύλλογο, την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος, το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, το Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας, το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, γ) ανά έναν (1) εκπρόσωπο από τους καταναλωτές, τις οργανώσεις προστασίας

¹ Το άρθρο παρατίθεται όπως ισχύει, μετά την τροποποίησή του με την παράγραφο 1 του άρθρου 44 του ν.3943/11 (Α 66) και στην συνέχεια με την παράγραφο 4 του άρθρου 76 του ν.4144/13 (Α 88)

περιβάλλοντος, την Εθνική Συνομοσπονδία ατόμων με αναπηρία, τις οργανώσεις για θέματα ισότητας των δύο φύλων δ) δύο (2) μέλη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας και ε) δύο (2) μέλη της Κεντρικής Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, στ). έως και δύο μέλη από την Ανωτάτη Συνομοσπονδία Πολυτέκνων Ελλάδος με τους αναπληρωτές τους.

6. Με τον ίδιο τρόπο ορίζονται και τα αναπληρωματικά μέλη, εφόσον ο αντίστοιχος φορέας προτείνει και αναπληρωματικά μέλη. Τα τελευταία αναπληρώνουν τα τακτικά σε περίπτωση που κωλύονται ή εκλείψουν για οποιονδήποτε λόγο. Στην τελευταία περίπτωση η αναπλήρωση διαρκεί μέχρι να ορισθεί νέο τακτικό μέλος, η θητεία του οποίου λήγει με τη θητεία των υπόλοιπων μελών.

7. Σε περίπτωση που προκύψει μετά την πρώτη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. αμφισβήτηση της αντιπροσωπευτικότητας μιας εκπροσωπούμενης οργάνωσης ή εκλείπει κάποια από αυτές αποφαινεται η Ολομέλεια.

Με εσωτερικό κανονισμό καθορίζονται οι όροι αναγνώρισης της αντιπροσωπευτικότητας μιας εκπροσωπούμενης οργάνωσης.

8. Η πρόταση των μελών από τους αρμόδιους φορείς γίνεται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη σχετική προς τούτο πρόσκληση. Αν δεν γίνει πρόταση μέσα στην παραπάνω προθεσμία, η Επιτροπή συγκροτείται από όσα μέλη προτάθηκαν. Κατά την πρώτη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. σε σώμα την πρόσκληση απευθύνει ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας (ήδη Υπουργός Οικονομικών)². Στη συνέχεια, η πρόσκληση αποστέλλεται από την Ο.Κ.Ε. τρεις (3) μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της στους μετέχοντες φορείς.

9. Η Ο.Κ.Ε. συγκροτείται σε σώμα με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ήδη Υπουργού Οικονομικών).

10. Η άσκηση των καθηκόντων όλων των μελών της Ο.Κ.Ε. δεν υπόκειται στους περιορισμούς για κατοχή δεύτερης θέσης και στους εν γένει περιορισμούς για το δημόσιο τομέα.

11. Η θητεία των μελών της Ο.Κ.Ε. είναι τετραετής, αρχίζει την επόμενη από τη δημοσίευση της υπουργικής απόφασης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως

² Άρθρο 4 παρ 2ζ π.δ/τος 189/2009 (Α221) με το οποίο ορίζεται ότι ζ) « Στην εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών υπάγονται η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (άρθρα 2, ΙΙ, ΙΥ π.δ/τος 178/2000, άρθρα 3 παρ 9 ν. 2232/1994, Α'140)

και είναι ανανεώσιμη. Τα μέλη της όμως εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντα τους μέχρι τη συγκρότηση της νέας Επιτροπής.

Οργάνωση και λειτουργία

Άρθρο 4

1. Όργανα της Ο.Κ.Ε. είναι η ολομέλεια, η εκτελεστική επιτροπή, το συμβούλιο προέδρων, ο πρόεδρος και οι τρεις αντιπρόεδροι.

2. Προαιρετικά όργανα είναι τα τμήματα της ολομέλειας. Η ολομέλεια μπορεί να συνιστά επιτροπές εργασίας. Οι αρμοδιότητες, η συγκρότηση και η λειτουργία τμημάτων της ολομέλειας και των επιτροπών εργασίας καθορίζονται από τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας. 3.....,4.....

3. Τα μέλη, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ενεργούν με ανεξαρτησία γνώμης.6.»

8. Στο άρθρο 13 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α'45), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 13 Συγκρότηση

1. Για τη νόμιμη συγκρότηση συλλογικού οργάνου απαιτείται ο ορισμός, με πράξη, όλων των μελών (τακτικών και αναπληρωματικών) που προβλέπει ο νόμος. Ο ορισμός του ίδιου προσώπου με περισσότερες από μία ιδιότητες δεν επιτρέπεται. Αν ορισμένα μέλη εκλέγονται ή υποδεικνύονται από τρίτους και τα μέλη αυτά δεν έχουν ακόμη εκλεγεί ή υποδειχθεί από τα αρμόδια όργανα, η συγκρότηση είναι νόμιμη αν έχει εγκαίρως ζητηθεί εγγράφως η εκλογή ή η υπόδειξή τους και τα υπόλοιπα μέλη επαρκούν ώστε να υπάρχει απαρτία...»

9. Τέλος, στο άρθρο 69 Α.Κ. ορίζεται

«Άρθρο 69 έλλειψη προσώπων διοίκησης

Αν λείπουν τα πρόσωπα που απαιτούνται για τη διοίκηση του νομικού προσώπου ή τα συμφέροντά τους συγκρούονται προς εκείνα του νομικού προσώπου, ο πρόεδρος πρωτοδικών διορίζει προσωρινή διοίκηση ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, ενόψει και του όλου νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται και του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σ'αυτές των πραγματικών περιστατικών, που τίθενται υπόψη του Τμήματος

από την ερωτώσα Υπηρεσία, κατά την ομόφωνη γνώμη των μελών του συνάγονται τα ακόλουθα:

10. Κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος 1975/1986 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής προστέθηκε στο άρθρο 82, δηλαδή στη δέσμη των διατάξεων που ρυθμίζουν τη συγκρότηση και λειτουργία της Κυβέρνησης, νέα διάταξη (παράγραφος 3) με την οποία προβλέφθηκε, στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού του ελληνικού πολιτικού συστήματος, ως όργανο γνωμοδοτικό – συμβουλευτικό της εκτελεστικής εξουσίας, η Οικονομική Κοινωνική Επιτροπή {εφεξής (Ο.Κ.Ε) ή η Επιτροπή}. Ο συνταγματικός νομοθέτης με την ένταξη της Ο.Κ.Ε. στη δομή της εκτελεστικής εξουσίας, καθώς λειτουργεί δίπλα στην Κυβέρνηση, το μεν αναγνώρισε κάτι που είχε γίνει από καιρό με επιτυχία από το νόμο (ν.2232/1994), το δε ύψωσε την Ο.Κ.Ε. σε όργανο συνταγματικής περιωπής³. Το Σύνταγμα σε γενικές γραμμές καθιερώνει δύο τομείς αρμοδιότητάς της, τη διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της χώρας με έμφαση στις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής και τη διατύπωση γνώμης επί των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμων που παραπέμπονται σ' αυτή αρμοδίως⁴.

11. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η οποία αποτελεί από το Μάιο του 2001, όπως προαναφέρθηκε, και συνταγματικά αναγνωρισμένο θεσμό του Ελληνικού Κράτους, ιδρύθηκε με το ν.2232/1994 ως αυτοτελές νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, με πρότυπο την Ο.Κ.Ε. της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵.

³ Πρακτικά Συνεδριάσεων Ολομέλειας της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής, Συνεδρίας ΠΙΑ της 14ης Φεβρουαρίου 2001, σελ 344

⁴ Ευ. Βενιζέλου «Το Αναθεωρητικό Κεκτημένο σελ 282-283

⁵ Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, συστήθηκε το 1957 με τη Συνθήκη της Ρώμης και ρυθμίζεται σήμερα από τη Συνθήκη (άρθρο 13 παρ. 4) και τη Συνθήκη (άρθρο 300 και ειδικότερα άρθρα 301-304). Σύμφωνα με το άρθρο 300 παρ. 2, η Επιτροπή απαρτίζεται από αντιπροσώπους των οργανώσεων εργοδοτών, μισθωτών και άλλων αντιπροσωπευτικών φορέων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως στον κοινωνικοοικονομικό, κοινωφελή, επαγγελματικό και πολιτιστικό τομέα. Στις αρμοδιότητες της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανήκει η διατύπωση γνώμης προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή την Επιτροπή, στις περιπτώσεις που προβλέπουν οι Συνθήκες. Πρέπει δε σχετικώς να σημειωθεί ότι σε πολλές από τις περιπτώσεις αυτές η διατύπωση γνώμης από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προβλέπεται ως αναγκαία προϋπόθεση για την έκδοση νομικών πράξεων σε επιμέρους τομείς πολιτικής της Ένωσης. Εκτός αυτού τα ως άνω όργανα μπορούν να ζητούν τη γνώμη της Επιτροπής σε κάθε περίπτωση που το κρίνουν σκόπιμο, όπως επίσης και η τελευταία μπορεί να διατυπώνει γνώμη με δική της πρωτοβουλία στις περιπτώσεις που το θεωρεί σκόπιμο (άρθρο 304 παρ. 1 Συνθήκη). Σε κάθε περίπτωση, η

Ειδικότερα, με τον παραπάνω νόμο ορίστηκαν οι αρμοδιότητές της, η διαδικασία άσκησης αυτών, η συγκρότησή της, η οργάνωση και λειτουργία της. Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση επί του σχεδίου του νόμου τούτου, το θεσμικό πλαίσιο κοινωνικού διαλόγου για σημαντικά θέματα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής εξειδικεύεται από τη γνωμοδοτική Επιτροπή - την Ο.Κ.Ε.- κατά το πρότυπο της αντίστοιχης Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από τα διάφορα πρότυπα που ισχύουν σε άλλες χώρες, που άλλοτε συρρικνώνουν το αντικείμενο των γνωμών σε θέματα εργασίας και άλλοτε το διευρύνουν υπερβολικά, επελέγη ως προσφορότερη λύση ο περιορισμός σε θέματα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής με οριοθέτηση επιμέρους αντικειμένων για τα οποία η γνώμη της Ο.Κ.Ε. θα είναι υποχρεωτική πριν από την οριστική λήψη ενός μέτρου ή μιας απόφασης από την Κυβέρνηση. Παρέχεται, όμως, για λόγους ευελιξίας, η δυνατότητα στην Ο.Κ.Ε. να εκφράζει τη γνώμη της προαιρετικά και σε άλλα θέματα, μη ρητώς κατανομαζόμενα, αλλά που εμπίπτουν και πάλι στον κύκλο των θεμάτων γενικότερου ενδιαφέροντος κοινωνικοοικονομικής πολιτικής. Με τον τρόπο αυτόν προβλέπεται ένας πυρήνας θεμάτων, για τα οποία η γνώμη είναι υποχρεωτική και δίνονται περιθώρια ανάπτυξης του διαλόγου και σε άλλα θέματα. Έτσι, είναι υποχρεωτική η διατύπωση αιτιολογημένης γνώμης σε θέματα ιδιαίτερης σπουδαιότητας που σχετίζονται με τις εργασιακές σχέσεις, την κοινωνική ασφάλιση, τα φορολογικά μέτρα, καθώς και με τη γενικότερη κοινωνικοοικονομική πολιτική, ιδίως σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, επενδύσεων, εξαγωγών, προστασίας καταναλωτή και ανταγωνισμού. Σε περίπτωση πάντως, που δεν διατυπωθεί η γνώμη της Ο.Κ.Ε. σε προθεσμία 45 ημερών, από τη γνωστοποίηση σ' αυτήν του θέματος, η έλλειψη της σχετικής γνώμης δεν εμποδίζει τη λήψη σχετικής απόφασης⁶.

12. Βασική αρχή που διέπει τη συγκρότηση και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι η αρχή της ανεξαρτησίας της από την κρατική εξουσία, παράλληλα δε, για να αποφευχθεί η ταύτιση των μελών της επιτροπής με την πολιτική των επί μέρους φορέων προβλέπεται ότι τα μέλη της κατά την έκφραση της γνώμης τους θα δρουν με ανεξαρτησία και αυτονομία.

γνώμη της Επιτροπής, καθώς και τα πρακτικά των συσκέψεων, διαβιβάζονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή (άρθρο 304 παρ. 3 ΣυνθΛΕΕ). Η Ελληνική Δημοκρατία συμμετέχει με 12 μέλη.

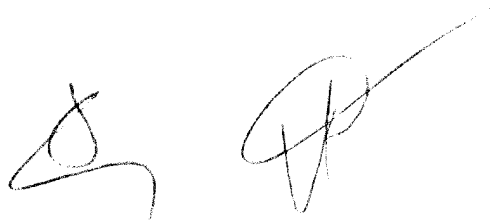
⁶ Βλ. ειδικότερα εισηγητική έκθεση επί του σχεδίου του ν.2232/1994

Κεντρικό θέμα για τον προσδιορισμό της ταυτότητας της Επιτροπής είναι η σύνθεσή της. Η Επιτροπή χωρίζεται σε τρεις ισάριθμες ομάδες από τις οποίες η μία συντίθεται από εκπροσώπους των εργοδοτών η άλλη από εκπροσώπους μισθωτών και δημοσίων υπαλλήλων και η τρίτη από εκπροσώπους λοιπών κατηγοριών(αγρωτών, ορισμένων ελευθερίων επαγγελματιών- ιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί, οικονομολόγοι- της τοπικής αυτοδιοίκησης και των καταναλωτών) .

Στο άρθρο 3 του νόμου καθορίζεται ο τρόπος εκπροσώπησης των ομάδων αυτών στην Επιτροπή, η διαδικασία υπόδειξής τους από τους αρμόδιους Φορείς και η προθεσμία εντός της οποίας αυτή χωρεί, ήτοι 30 ημερών από τη σχετική προς τούτο πρόσκληση. Επίσης, προβλέπεται η συγκρότησή της σε σώμα με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης και η θητεία της, που ορίζεται ότι είναι τετραετής και ανανεώσιμη, ενώ ρητά ορίζεται ότι τα μέλη της Επιτροπής εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους μέχρι τη συγκρότηση της νέας Επιτροπής.

13. Περαιτέρω, τη συγκρότηση, τη σύνθεση και τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων ρυθμίζουν οι κανόνες σύστασης των οργάνων αυτών και οι κανόνες που προβλέπονται κατά το πλείστον από τον Κ.Δ. Δ/σας και συμπληρωματικά, ως προς τις λεπτομέρειες, από κανόνες νομολογιακής προέλευσης. Οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν, αφενός, στην προστασία των διοικουμένων, διότι εξασφαλίζουν κάθε φορά τη διερεύνηση των υποθέσεων που τους αφορούν από τα πράγματι αρμόδια (σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις) πρόσωπα και μάλιστα κατά τρόπο αμερόληπτο και αντικειμενικό και αφετέρου, στην εύρυθμη λειτουργία της Διοίκησης.

Συγκρότηση είναι ο καθορισμός, όλων των μελών του οργάνου, δηλαδή των ονομάτων των οριζομένων μελών, (τακτικών και αναπληρωματικών) που προβλέπει ο νόμος (ΣτΕ 243/2010, 191/2009) με πράξη, η οποία έχει τον χαρακτήρα ατομικής (κατά κανόνα) διοικητικής πράξης (ΣτΕ 4649/2012, 3756/2010 κ.α.). Αν ορισμένα μέλη εκλέγονται ή υποδεικνύονται από τρίτους και τα μέλη αυτής δεν έχουν ακόμη εκλεγεί ή υποδειχθεί από τα αρμόδια όργανα, η συγκρότηση είναι νόμιμη αν έχει εγκαίρως ζητηθεί εγγράφως η εκλογή ή υπόδειξη τους και τα υπόλοιπα μέλη επαρκούν ώστε να υπάρξει

απαρτία⁷. Μετά τη λήξη της θητείας των συλλογικών οργάνων, η αντικατάστασή τους είναι υποχρεωτική και η εκ νέου συγκρότηση αυτών πρέπει να γίνει εντός εύλογου χρονικού διαστήματος στο πλαίσιο της χρηστής διοίκησης. Και είναι μεν ανεκτή η συνέχιση λειτουργίας των συλλογικών οργάνων μετά τη λήξη της θητείας των μελών τους⁸ και μέχρι την επιλογή νέων, μόνο όμως για εύλογο χρονικό διάστημα το οποίο κρίνεται κατά τις εκάστοτε συντρέχουσες περιστάσεις.

Η νομιμότητα, εξάλλου, της συγκρότησης, της σύνθεσης και της λειτουργίας των συλλογικών οργάνων ερευνάται κατά το χρόνο λήψης της συγκεκριμένης πράξης⁹.

14. Στο πλαίσιο των γενικών αυτών κανόνων, μετά τη λήξη της θητείας των μελών της Ο.Κ.Ε. (την 14-9-2019) καθίσταται αναγκαία η εκ νέου συγκρότησή της, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, αρμοδίου προς τούτο οργάνου, σύμφωνα με την παράγραφο 9 του άρθρου 3 του ν.2232/1994, καθόσον και μεν κατά την παράγραφο 11 του αυτού άρθρου μπορεί η Ο.Κ.Ε. να λειτουργεί με τα μέλη η θητεία των οποίων έχει λήξει, μέχρι τη συγκρότηση της νέας Επιτροπής, πλην όμως δεν επιτρέπεται η συνέχιση λειτουργίας της με τον τρόπο αυτό πέραν εύλογου χρονικού διαστήματος.

Κατά συνέπεια, ο Υπουργός Οικονομικών, ως αρμόδιος για τη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε., και ενεργών στο πλαίσιο της εξουσιοδότησης του ιδρυτικού της Ο.Κ.Ε. νόμου, οφείλει να ελέγξει αν οι υποδείξεις των μελών που συνθέτουν τις τρεις ομάδες προέρχονται από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 3 του ν.2232/1994 Φορείς και ειδικότερα από τα όργανα, τα οποία κατά τις καταστατικές τους διατάξεις είναι αρμόδια να εκφράζουν τη βούληση των Φορέων αυτών. Πλέον τούτων, ο Υπουργός Οικονομικών δεν ελέγχει τυπικές ή ουσιαστικές πλημμέλειες της διαδικασίας, που προηγείται της απόφασης του Φορέα, για την υπόδειξη των εκπροσώπων του ως μελών της υπό

⁷ ΣτΕ 3626/2013, 3700/2010) Ι. Κατρά «Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, Έκδοση 2015 σελ. 229

⁸ ΣτΕ 957/78 (Ολ.), ΤοΣ 1978, 516 (517): «... τήν τήρησιν τῆς θεμελιώδους, ἐν τῷ δημοσίῳ δικαίῳ ἀρχῆς τῆς συνεχοῦς καί ἀδιαταράκτου λειτουργίας τῶν εἰρημένων δημοσίων ὑπηρεσιῶν, Π. Δαγτόγλου, IV. Συνεχῆς καί ἀπρόσκοπτη λειτουργία τῶν διοικητικῶν ὀργάνων, σε: Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 7η ἐκδ., 2015, σ. 460-462

⁹ Ε. Σπηλιωτόπουλου «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» έκδοση 2010 σελ 131

συγκρότηση Ο.Κ.Ε.

15. Περαιτέρω, όμως, κατά την ενώπιον του Τμήματος συζήτηση μεταξύ των μελών αυτού επί της ερμηνείας των προπαρατεθεισών διατάξεων ειδικά όσον αφορά τις συνέπειες της περιέλευσης της πρότασης μελών, από τους αρμόδιους Φορείς, μετά την προθεσμία των τριάντα (30) ημερών από τη σχετική πρόσκληση, και σε σχέση με το διδόμενο πραγματικό και όσον αφορά στην εξουσία της προσωρινής Διοίκησης της Γ.Σ.Ε.Ε. να υποδείξει εκπροσώπους της για την συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. (β'υποερώτημα), διατυπώθηκαν δύο γνώμες:

16. Η γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από την Πρόεδρο του Τμήματος Ευγενία Βελώνη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., Ανδρέα Ανδρουλιδάκη, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Αγγελική Καστανά, Βασίλειο Καραγεώργη και Κωνσταντίνο Ζαμπάρα, Νομικούς Συμβούλους, ψήφοι επτά (7), δέχθηκε τα εξής:

Σύμφωνα με την παραπάνω διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 3, του ν.2232/1994 , η οποία στοιχείται με τις γενικές αρχές λειτουργίας των συλλογικών οργάνων στα οποία μετέχουν και πρόσωπα τα οποία υποδεικνύονται από τρίτα αρμόδια όργανα, μετά την παρέλευση της προθεσμίας των τριάντα (30) ημερών , εφόσον έχει ζητηθεί από την Ο.Κ.Ε. εγκαίρως η υπόδειξη μελών από τους μετέχοντες Φορείς , με σχετική πρόσκληση τρεις μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της , ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί νομίμως να προβεί στη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. σε σώμα με σχετική απόφασή του, από όσα μέλη προτάθηκαν, και τα υπόλοιπα επαρκούν ώστε να υπάρχει απαρτία.

Σε περίπτωση όμως, που πριν από την έκδοση της σχετικής απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, περιέλθει πρόταση από κάποιον Φορέα , έστω και αν η σχετική πρόταση έγινε μετά την παρέλευση της προθεσμίας των τριάντα (30) ημερών, στη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. με την εκδοθησόμενη στη συνέχεια απόφασή του πρέπει να συμπεριλάβει και τα μέλη του Φορέα αυτού. Αυτό επιβάλλει καταρχήν η αποστολή της Ο.Κ.Ε., ως οργάνου που, όπως προκύπτει από τις ομάδες που τη συγκροτούν, έρχεται να συμπληρώσει τους θεσμούς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας¹⁰,

¹⁰ Βλ. πρακτικά της Ζ Αναθεωρητικής Βουλής όπως παραπάνω σελ 345

αναπτύσσοντας, δηλαδή, πολυεπίπεδη συνεργασία, τόσο εντός του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και σε διεθνές επίπεδο, με σκοπό τη διαμόρφωση κοινών θέσεων, ώστε να επηρεαστούν οι σχεδιασμοί της Ένωσης, οι πολιτικές των εθνικών κυβερνήσεων, αλλά και η δράση των κατ'ιδίαν ιδιωτικών φορέων¹¹. Επίσης, υπέρ της άποψης αυτής συνηγορεί και το εύρος των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί στην Ο.Κ.Ε., οι πιο σημαντικές των οποίων είναι, η διευκόλυνση της διεξαγωγής του κοινωνικού διαλόγου και η διατύπωση γνώμης σε θέματα που σχετίζονται με τις εργασιακές σχέσεις, την κοινωνική ασφάλιση, τα φορολογικά μέτρα, καθώς και με τη γενικότερη κοινωνικοοικονομική πολιτική, ιδίως σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, επενδύσεων, εξαγωγών, προστασίας καταναλωτή και ανταγωνισμού, ώστε δια μέσου της διαλεκτικής-αντιθετικής διαδικασίας να εξασφαλίζεται η διεθνής πλέον απαίτηση της «συμμετοχικής» δημοκρατίας¹², ως ειδικότερη έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου¹³, που επιτυγχάνεται μόνο με τη συμμετοχή όλων των ομάδων

17. Περαιτέρω, ο διορισμός της προσωρινής διοίκησης σύμφωνα με την εξαιρετικού χαρακτήρα διάταξη του άρθρου 69 Α.Κ. (Α.Π. 1430/1987 δημ. στη Νόμος), αποσκοπεί στην προστασία των συμφερόντων του νομικού προσώπου και των τρίτων που σχετίζονται με αυτό, αλλά και του ευρύτερου συνόλου, ενόψει της σημασίας που έχουν τα νομικά πρόσωπα. Το δικαστήριο, που διορίζει την προσωρινή διοίκηση, (άρθρο 786 Κ.Πολ. Δικ) παρέχει σ' αυτήν την εξουσία να διεκπεραιώνει και τις επείγουσας φύσης υποθέσεις του νομικού προσώπου. Ποια υπόθεση είναι επείγουσας φύσης είναι ζήτημα πραγματικό, ενώ κριτήριο προς τούτο είναι και αν η υπόθεση μπορεί αζημίως να αναβληθεί, προκειμένου να διεξαχθεί από τη μέλλουσα να

¹¹ Ενδεικτικά αναφέρονται η στενή συνεργασία της Ο.Κ.Ε. Ελλάδος με την Ε.Ο.Κ.Ε. και τις άλλες Ο.Κ.Ε. της Ε.Ε., η συμμετοχή της στη Διεθνή Ένωση των Ο.Κ.Ε., στην Ευρωμεσογειακή Συνεργασία, στη Συνεργασία με τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, κ.ά.

¹² Π. ΠΑΡΑΡΑ, *La Démocratie continue* (η διαρκής Δημοκρατία), ΔτΑ 2002, 581 επ., Βλ. Σ. ΜΑΚΡΗ, *Η διαβούλευση ως φιλοσοφική θεωρία της δημοκρατίας*, ΔτΑ 2011, 823 επ., Πρβλ. Π. ΠΑΡΑΡΑ, *Η συμμετοχική δημοκρατία*, ΔτΑ 2004, 84 επ., C.B. MACPHERSON, *Η ιστορική πορεία της φιλελεύθερης δημοκρατίας*, ελλ. μτφ. 21994, 157

¹³ Στην αντίληψη της ΕΕ, από έναν παραδοσιακό κοινωνικό διάλογο με περιορισμένη την εμβέλεια, περνάμε σ' έναν ευρύτερο διάλογο με νέες θεματικές που σταθερά επαναπροσδιορίζουν τις συλλογικές εργασιακές σχέσεις και στο εθνικό επίπεδο με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών.

αναδειχθεί αιρετή διοίκηση. (ΣτΕ 1356/2019 δημ. στη Νόμος).

18. Υπό το φως των παραπάνω παραδοχών της αποστολής της Ο.Κ.Ε. και κυρίως της υποχρεωτικής διατύπωσης, εκ μέρους της, αιτιολογημένης γνώμης πριν από την ψήφιση αντίστοιχων τυπικών νόμων, συμμετέχοντας δηλαδή στην νομοθετική διαδικασία¹⁴, σε θέματα ιδιαίτερης σπουδαιότητας που σχετίζονται με τις εργασιακές σχέσεις και με τη γενικότερη κοινωνικοοικονομική πολιτική και της ανάγκης στη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. να μετέχουν και μέλη της ΓΣΕΕ (μέλη 14), η υπόδειξη των μελών αυτών από την προσωρινή Διοίκησή της, μπορεί να θεωρηθεί επείγουσα και ανεπίδεκτη αναβολής υπόθεση και είναι εντός της εξουσιοδότησης που της έχει δοθεί με τη δικαστική απόφαση και ο Υπουργός Οικονομικών πρέπει να συμπεριλάβει τα προτεινόμενα μέλη της ΓΣΕΕ στη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. .

19. Η γνώμη της μειοψηφίας που απαρτίστηκε από τους Νομικούς Συμβούλους Στυλιανή Χαριτάκη και Γεώργιο Αντρέου, ψήφοι δύο (2), δέχθηκε ότι η μη περιέλευση της πρότασης του φορέα στην Ο.Κ.Ε. εντός της προθεσμίας των τριάντα ημερών από τη σχετική πρόσκληση , έχει ως συνέπεια την έκπτωση του Φορέα από το δικαίωμα της υπόδειξης εκπροσώπων του και ο Υπουργός Οικονομικών θα προχωρήσει στη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. χωρίς να λάβει υπόψη του την εκπροθέσμως υποβληθείσα πρόταση-υπόδειξη.

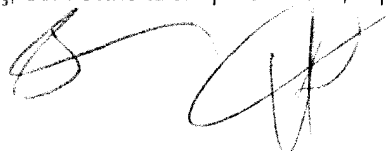
Σε συνέπεια με αυτό και όσο αφορά το δεύτερο υποερώτημα ο Υπουργός Οικονομικών δεν θα πρέπει να λάβει υπόψη του την εκπρόθεσμη πρόταση της Γ.Σ.Ε.Ε, χωρίς σε αυτό να ασκεί επιρροή το γεγονός ότι η θητεία της Διοίκησής της είχε λήξει από 11-04-2019, πριν δηλαδή από την πρόσκληση της Ο.Κ.Ε. και δεν είχε ορισθεί προσωρινή διοίκηση.

Απάντηση

20. Ενόψει όλων των προεκτεθέντων, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Α΄ Τμήμα) γνωμοδοτεί:

α) Ομόφωνα ότι ο Υπουργός Οικονομικών, ως αρμόδιος για τη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε, οφείλει να εξετάσει εάν οι υποδείξεις μελών για τη συγκρότηση του συλλογικού αυτού οργάνου προέρχονται από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 3 του ν. 2232/1994 Φορείς και ειδικότερα από τα όργανα που,

¹⁴ Π. Δαγτόγλου, IV. Ανεξάρτητες αρχές, κύρια γνωμοδοτικά όργανα και κέντρα μελετών και εκπαιδεύσεως, σε: Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 7η έκδ., 2015, σ. 518-519,

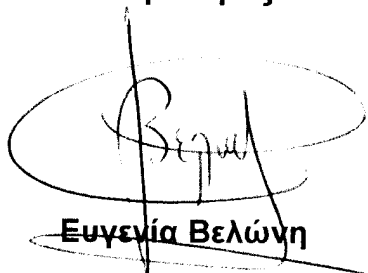
σύμφωνα με τις καταστατικές τους διατάξεις, έχουν αρμοδιότητα να εκφράσουν τη βούληση των Φορέων αυτών.

β) Κατά πλειοψηφία ότι: 1) ο Υπουργός Οικονομικών, σε περίπτωση που πριν από την έκδοση της απόφασης συγκρότησης της Ο.Κ.Ε. περιέλθει πρόταση από κάποιο φορέα, έστω και αν η σχετική πρόταση έγινε μετά την παρέλευση των τριάντα (30) ημερών θα πρέπει να συμπεριλάβει και τα μέλη του Φορέα αυτού στην εκδοθησόμενη απόφασή του και 2) η προσωρινή Διοίκηση της Γ.Σ.Ε.Ε. είχε εξουσία, δυνάμει της απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, με αριθμό 2358/2019, με την οποία διορίστηκε, να υποδείξει τους εκπροσώπους της για τη συγκρότηση της Ο.Κ.Ε. της υπόδειξης αυτής, εν όψει της ανάγκης συμμετοχής μελών της στην Ο.Κ.Ε., θεωρούμενης ως επείγουσας και ανεπίδεκτης αναβολής υπόθεσης.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

ΑΘΗΝΑ, 27-12-2019

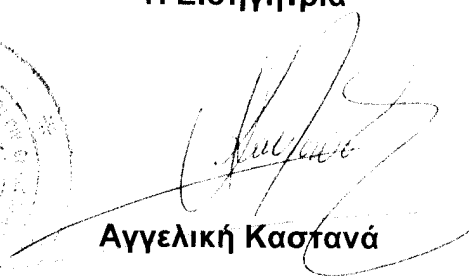
Η Πρόεδρος

Ευγενία Βελώνη

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Αγγελική Καστανά

Νομική Σύμβουλος του Κράτους

